

MINISTERSTWO
NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Departament Nadzoru i Organizacji
Szkolnictwa Wyższego

MNiSW-DNS-WUP-6051-22661-1/MR/12

Warszawa, 30 marca 2012 r.

Pani
dr Beata Kasperowicz-Stążka
Pełnomocnik Rektora
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
ds. Jakości Kształcenia

Szanowna Pani Doktor,

odpowiadając na Pani pytania zawarte w piśmie z dnia 27 lutego 2012 r., dotyczące zasad dostosowywania programów kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów do efektów kształcenia oraz tworzenia nowych kierunków, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) kierunek studiów to wyodrębniona część jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowana w uczelni w sposób określony przez program kształcenia. Czym innym są indywidualne studia międzyobszarowe, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Studia takie może organizować uczelnia, która ma co najmniej cztery uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Studia te powinny obejmować co najmniej dwa obszary kształcenia i prowadzić do uzyskania dyplomu na co najmniej jednym kierunku studiów, prowadzonym w danej uczelni przez podstawową jednostkę organizacyjną, mającą uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora w obszarze wiedzy związanym z tym kierunkiem. Oznacza to, że indywidualne studia międzyobszarowe mogą być organizowane w ramach jednej uczelni i obejmują obszary kształcenia, w obrębie których ta uczelnia prowadzi kierunki studiów. W uczelni w celu organizacji indywidualnych studiów międzyobszarowych może być utworzona międzywydziałowa jednostka organizacyjna uczelni, której rada określa plany studiów i programy kształcenia.

Nowe regulacje zawarte w art. 11 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym ustalają szczegółowe uprawnienia podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni w zakresie tworzenia nowych kierunków studiów, określania ich nazw i efektów kształcenia. Uprawnienia te są zróżnicowane w zależności od tego, czy podstawowa jednostka posiada prawo do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w odpowiedniej dziedzinie nauki lub sztuki. I tak, podstawowa jednostka organizacyjna uczelni posiadająca uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego i spełniająca warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 3 pkt 1, stosownie do art. 11 ust. 1 ww. ustawy, może prowadzić studia na określonym przez senat uczelni, w drodze uchwały, kierunku studiów i poziomie kształcenia, w ramach obszarów kształcenia oraz dziedzin odpowiadających uprawnieniom do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Uchwała senatu uczelni powinna określać efekty kształcenia, do których są dostosowane plany studiów i programy kształcenia, odpowiednio do poziomu i profilu kształcenia.

Natomiast w przypadku, gdy podstawowa jednostka organizacyjna uczelni nie posiada uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, może uzyskać uprawnienie do prowadzenia studiów tylko w trybie art. 11 ust. 2 i ust. 3 ww. ustawy, tj. na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, wydanej po zasięgnięciu opinii ministra nadzorującego uczelnię oraz Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Uczelnia, ustalając zakres tematyczny projektowanego kierunku studiów, samodzielnie przyporządkowuje go do określonego obszaru lub obszarów kształcenia. Jeżeli zaproponowany program kształcenia będzie mieścił się w ramach obszarów kształcenia oraz dziedzin odpowiadających posiadanym przez jednostkę uprawnieniom do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego, jednostka będzie mogła prowadzić studia na określonym poprzez ten program kierunku studiów, na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy. Jeśli nowo tworzony kierunek miałby zostać przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia, w tym do obszaru i dziedziny, w których podstawowa jednostka organizacyjna nie posiada uprawnień habilitacyjnych, uzyskanie uprawnienia do prowadzenia takiego kierunku następuje w trybie art. 11 ust. 2 i 3 ustawy; uczelnia powinna wystąpić z odrębnym wnioskiem do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o nadanie uprawnienia do prowadzenia studiów.

Odrębną kwestią jest konieczność dostosowania prowadzonych przed 1.10.2011 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455, ze zm.), kierunków studiów do wymagań nowych przepisów. Podstawowe jednostki organizacyjne zachowują nabyte uprawnienia do prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie, z tym że do 1.10.2012 r. mają obowiązek dostosować programy kształcenia do wzorcowych efektów kształcenia albo do opisu efektów kształcenia opracowanego przez senat uczelni. W przypadku podstawowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 11 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, zastosowanie ma art. 16 ww. ustawy z dnia 18 marca 2011 r.

Jednocześnie pragniemy wskazać, że uczelnia dokonując przyporządkowania kierunku do obszaru/ obszarów kształcenia i odpowiedniej dziedziny, powinna w szczególności przeanalizować, czy istotnie dla każdego z tych obszarów – w zbiorze efektów kształcenia zdefiniowanych dla rozpatrywanego kierunku da się wyodrębnić „sensownie liczny” podzbiór efektów, które są istotne z punktu widzenia kształcenia na rozpatrywanym kierunku, a które są unikatowe dla tego obszaru. W przypadku, gdy podzbiór ten obejmuje tylko kilka pozycji, należałoby rozważyć przyporządkowanie kierunku do jednego obszaru i uzasadnić ewentualne braki odniesień do tych kilku pozycji. Trzeba pamiętać, że przyporządkowanie kierunku do dwóch obszarów nakłada dodatkowe wymagania związane z realizacją procesu kształcenia.

Sposób opisu przyporządkowywania kierunków studiów do obszarów kształcenia powinien odzwierciedlać „wagę” poszczególnych obszarów. Zgodnie z § 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445), program studiów dla kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia określa procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w łącznej liczbie punktów ECTS, przypisanej programowi studiów.

Sposób przyporządkowywania kierunku studiów do obszarów kształcenia implikuje także wymagania kadrowe związane z prowadzeniem studiów na tym kierunku, w tym proporcję liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla danego programu kształcenia do liczby studiujących. Zgodnie z § 17 ust. 2

ww. rozporządzenia w przypadku kierunku przyporządkowanego do więcej niż jednego obszaru kształcenia, stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla danego kierunku studiów, do liczby studentów na tym kierunku, określa się, biorąc pod uwagę procentowy udział liczby punktów ECTS, o którym mowa w § 5 ust. 3.

Odpowiadając na Pani pytania dotyczące minimum kadrowego wyjaśniamy, że stosownie do § 12 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim, jeżeli posiada dorobek w obszarze wiedzy, odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla tego kierunku; do minimum kadrowego określonego kierunku studiów o profilu praktycznym może być zaliczony, jeżeli spełnia powyższe wymagania lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku.

Ponadto, zgodnie z § 12 ust. 3 ww. rozporządzenia każdy obszar kształcenia, do którego przyporządkowano kierunek studiów, powinien być reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia. Ustalenie racjonalnej reprezentacji poszczególnych obszarów kształcenia, dziedzin i dyscyplin w minimum kadrowym dla danego kierunku studiów i zapewnienie właściwego przydziału prowadzenia zajęć nauczycielom akademickim zgodnie z ich kompetencjami należy do uczelni, przy czym muszą być spełnione ogólne wymagania minimum kadrowego określone w §§ 13-16 ww. rozporządzenia.

Podkreślamy przy tym, że ww. rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia określa zasady wliczania nauczycieli akademickich do minimum kadrowego dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia; nie ma (i nie było przed 1.10.2011 r.) szczególnych regulacji dotyczących minimum kadrowego na studiach inżynierskich. Oceny kwalifikacji i dorobku naukowego kadry zgłoszonej przez uczelnię do minimum dla kierunku dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna, przeprowadzając ocenę programową tego kierunku w trybie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Komisja jest też jedyną instytucją właściwą do oceny merytorycznej kwestii spełniania przez nauczycieli akademickich wymagań w zakresie zgodności ich wykształcenia i specjalizacji naukowej oraz posiadanego doświadczenia zawodowego z nauczanymi przedmiotami.

Wskazujemy także, że załącznik nr 9 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie *Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego* (Dz. U. Nr 253, poz. 1520) pt. „Opis efektów kształcenia prowadzącego do uzyskania kompetencji inżynierskich” określa ww. efekty kształcenia zarówno na profilu ogólnoakademickim, jak i praktycznym. Czas trwania studiów określa uczelnia zgodnie z art. 166 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Ponadto wyjaśniamy, że praktyki na studiach o profilu ogólnoakademickim są obowiązkowe, o ile zostanie to przewidziane przez uczelnię w programie kształcenia. Jeżeli uczelnia przewiduje odbycie praktyk przez studentów, to musi zapewnić miejsca do ich odbycia; zawarcie umów z pracodawcami jest wówczas niezbędne.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia, pragniemy podkreślić, że nowy system przewiduje dużą autonomię programową, ale też i odpowiedzialność uczelni za budowanie programu autorskiego i jakość kształcenia.

Łączę wyrazy szacunku

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Organizacji i
Sekretariatu Wyższego

